

Застосування вимог Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах

Петіна Г.І., завідувач Шосткінської міської державної нотаріальної контори

Держави - члени Співдружності Незалежних Держав, учасники цієї Конвенції, іменовані далі Договірні Сторони, 22 січня 1993 року підписали Конвенцію про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (далі – Конвенція). Верховною Радою України 10 листопада 1994 року було ратифіковано дану Конвенцію та 14 квітня 1995 року вона набула чинності для України.

Конвенція застосовується у відносинах України з Республікою Білорусь, Російською Федерацією, Республікою Казахстан, Республікою Молдова, Республікою Таджикистан, Республікою Вірменія, Республікою Узбекистан, Азербайджанською республікою, Грузією, Туркменістаном, Киргизькою Республікою.

Основна мета застосування вимог Конвенції – врегулювання відносин компетентних органів держав (управлінь юстиції) у цивільних, сімейних, кримінальних справах, та забезпечення належного захисту прав і законних інтересів громадян та осіб, що проживають на їх територіях.

Відповідно до вимог статті 5 Конвенції при здійсненні правової допомоги компетентні установи юстиції Договірних сторін зносяться одна з одною через свої центральні органи, якщо тільки цією Конвенцією не встановлений інший порядок зносин.

Стаття 6 Конвенції встановлює обсяг правової допомоги, відповідно до якої Договірні Сторони надають один одному правову допомогу шляхом виконання процесуальних і інших дій, передбачених законодавством запитованої Договірної Сторони, зокрема, складання і пересилання документів, проведення обшуків, вилучення, пересилання і видачі речових доказів, проведення експертизи, допиту сторін, обвинувачених, свідків, експертів, порушення карного переслідування, розшуку і видачі осіб, що вчинили злочини, визнання і виконання судових рішень по цивільним справам, вироків у частині цивільного позову, виконавчих написів, а також шляхом вручення документів.

При виконанні доручення про надання правової допомоги запитована установа застосовує законодавство своєї країни. На прохання запитуючої установи вона може застосувати і процесуальні норми запитованої Договірної Сторони, якщо тільки вони не суперечать законодавству запитованої Договірної Сторони. Якщо запитована установа не компетентна виконати доручення, вона пересилає його компетентній установі і повідомляє про це запитуючу установа. На прохання запитуючої установи запитована установа своєчасно повідомляє їй і зацікавленим сторонам про час і місце виконання доручення, для того щоб вони могли бути присутніми при виконанні доручення відповідно до законодавства запитованої Договірної Сторони. У випадку, якщо точна адреса зазначеного в дорученні особи невідома, запитована установа приймає відповідно до законодавства Договірної Сторони, на території якої вона знаходиться, необхідні міри для встановлення адреси. Після виконання доручення запитована установа повертає документи запитуючій установі, у тому випадку, якщо правова допомога не могла бути зроблена, вона одночасно повідомляє про обставини, що перешкоджають виконанню доручення, і повертає документи запитуючій установі.

Документи, що на території однієї з Договірних Сторін виготовлені або засвідчені установою або спеціально на те уповноваженою особою в межах їх компетенції і за установленною формою і скріплені гербовою печаткою, приймаються на територіях інших Договірних Сторін без якогось спеціального посвідчення. Документи, що на території однієї з Договірних Сторін розглядаються як офіційні документи, користуються на територіях інших Договірних Сторін доказовою силою офіційних документів.

Стаття 14 Конвенції передбачає обов'язок Договірних сторін пересилати один одному на прохання без перекладу і безкоштовно свідоцтва про реєстрацію актів цивільного стану, документи про освіту, трудовий стаж та інші документи, що стосуються особистих або майнових прав і інтересів громадян запитованої Договірної Сторони й інших осіб, що проживають на її території.

17 вересня 1999 року для України набрав чинності Протокол до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних, кримінальних справах, підписаний у місті

Москва 28 березня 1997 року, яким внесено зміни до статей 5 та 14 Конвенції, а саме - при здійсненні правової допомоги компетентні установи юстиції Договірних сторін зносяться одна з одною через свої центральні, територіальні та інші органи, якщо цією Конвенцією не встановлений інший порядок зносин. Договірні Сторони визначають перелік своїх центральних, територіальних та інших органів, уповноважених на здійснення безпосередніх зносин, про що повідомляють депозитарію (держава, міжнародна організація або її головна виконавча особа, якій здається на зберігання оригінал міжнародного договору і яка виконує стосовно цього договору функції, передбачені міжнародним правом).

Центральним органом в Україні визначено Міністерство юстиції України.

Зміни, що внесені Протоколом до положень Конвенції застосовується у відносинах України з Республікою Білорусь, Російською Федерацією, Республікою Казахстан, Республікою Молдова, Республікою Таджикистан, Республікою Вірменія.

Таким чином, якщо для вчинення нотаріальних дій державному нотаріусу необхідно витребувати від компетентних органів країн СНД документи (копії актових записів, копії спадкових справ, дані щодо реєстрації (прописки), наявність заповіту, рахунків та інше), нотаріус робить відповідний запит. Запит надсилається до управління юстиції, яке надсилає його до компетентних органів іншої держави для вжиття заходів.

В запиті про правову допомогу має бути вказане: найменування виду документа – поручення (просьба) об оказании правовой помощи; найменування державної нотаріальної контори, яка запитує; найменування нотаріального округу, прізвище та ініціали нотаріуса, який запитує; найменування та номер справи, по якій надходить запит; зміст доручення та підстави з яких надсилається запит. Прізвища, імена, по батькові осіб щодо яких робиться запит, вказуються повністю прописом. При необхідності вказується дата та місце народження, останнє місце проживання, для юридичних осіб – їхнє найменування та місцезнаходження, при наявності представників – їхні прізвища, імена, по батькові, а також інші відомості, необхідні для виконання запиту.

Такі запити виготовляються в двох примірниках, перший державною мовою (згідно вимог ст. 15 Закону України «Про нотаріат»), залишається в справах управління юстиції, а другий – російською мовою, який надсилається управлінням юстиції компетентним органам іншої держави (ст. 17 Конвенції від 22.01.1993 та Конвенції від 07.10.2002)

Запит підписується особою, в провадженні якої знаходиться справа, скріплюється гербовою печаткою, проставляється кутовий штамп з вихідним номером, датою та контактним телефоном.

При цьому в багатоскладовій нотаріальній конторі, де спадкові справи знаходяться в провадженні державної нотаріальної контори, відповідно до загальних Правил ведення нотаріального діловодства, запит підписується керівником установи, а саме завідувачем державної нотаріальної контори, та вказується виконавець, який підготував запит.

На запити від країн СНД про надання правової допомоги, які надходять до державного нотаріуса через обласне управління юстиції, відповідь виготовляється у такий самій формі, як і запити про правову допомогу до компетентних органів країн СНД (відповідь підписується завідувачем держнотконтори, скріплюється гербовою печаткою, проставляється кутовий штамп з вихідним номером, датою та контактним телефоном).

При наявності копій документів, які додаються до відповіді на запит, на них робиться напис: «згідно з оригіналом», ставиться дата, підпис, гербова печатка. Якщо копії документів виготовляються на декількох аркушах, то аркуші прошиваються, пронумеровуються, скріплюються підписом і печаткою нотаріуса.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 50-51.